

УДК 2–1:378.046-021.64:004.77(045)

С.М. БОРХОВИЧ

ПЕДАГОГІЧНІ ФОРМИ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРІВ ТЕОЛОГІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

Здійснено спробу подолати неспроможність виховних практик у вирішенні наявних проблем шляхом звернення до вітчизняної православної традиції виховання. Викладено досвід використання інтернет-технологій у практичній підготовці бакалаврів теології до професійної діяльності на кафедрі богослов'я Класичного приватного університету (м. Запоріжжя).

Ключові слова: підготовка бакалаврів теології, православна традиція, інтернет-технології, творчий підхід, теоретичні знання, практика роботи.

Сьогодні Українська держава як ніколи потребує культурних, освічених, високоморальних громадян-патріотів з активною життєвою позицією. Цим пояснюється значний інтерес науковців до питань виховання і формування духовно-моральних цінностей в учнівської молоді. Спроби подолати неспроможність виховних практик у вирішенні наявних проблем, розширити межі культурних основ виховання, збагатити ціннісний світ дитини на сьогодні здійснюються в педагогічних дослідженнях через звернення до вітчизняної православної традиції виховання в сім'ї та суспільстві. При цьому провідниками багатой православної спадщини для дітей можуть стати бакалаври теології. Тому підготовка фахівців у галузі теології є одним з важливих завдань вищої школи.

Метою статті є виклад досвіду використання інтернет-технологій у практичній підготовці бакалаврів теології до професійної діяльності на кафедрі богослов'я Класичного приватного університету.

Підготовка бакалаврів теології до професійної діяльності в освітніх установах різного типу як викладачів і у виховній роботі з дітьми й молоддю здійснюється в процесі засвоєння нормативних і спеціальних курсів і при проходженні різних видів практики, а також під час позааудиторної роботи.

Завданням практичної підготовки бакалаврів теології є:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань з профільних дисциплін;
- формування у майбутніх фахівців умінь і навичок практичної діяльності в навчально-виховному процесі;
- формування творчого підходу до педагогічної діяльності.

Розуміння того, що сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього комп'ютерних технологій, які проникають у всі сфери людської діяльності, привело нас до пошуку інноваційних форм освітнього процесу при підготовці бакалаврів теології. Однією з таких форм позааудиторної діяльності є проект “Школа знавців”, розроблений і апробований кафедрою богослов'я Класичного приватного університету в практичній діяльності.

Проект “Школа знавців” є частиною сайту “Школа сучасних знань”, розробленого Класичним приватним університетом з метою створення “єдиного

інформаційного освітнього простору, одним із завдань якого є розробка електронного освітнього контенту для учнів, запровадження навчання на основі дистанційних технологій, створення умов для мережевого спілкування всіх учасників освітнього процесу в будь-якому місці і в будь-який час, незалежно від форми навчання учнів” [1]. Проект погоджено з Управлінням освіти і науки Запорізької обласної адміністрації та КЗ “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” ЗОР.

Проект “Школа знавців” має за мету залучення дітей та молоді до скарбниці православної культури і спрямований на реалізацію таких завдань:

- підготовка бакалаврів теології до передачі теологічних знань і формування духовно-моральних цінностей учнівської молоді;
- надання можливості учням для отримання якісних знань з основ православної культури з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- підвищення культурного, інтелектуального, морального й духовного рівня учнівської молоді;
- створення середовища для спілкування дітей та молоді в межах православної культури;
- створення середовища для творчого спілкування дітей, педагогів і батьків.

Для створення інтелектуального продукту “Школа знавців (Старий Заповіт)” та “Школа знавців (Новий Заповіт)” бакалаврам теології після вивчення відповідної дисципліни “Біблійна історія” було дано творче завдання зі складання питань з використанням отриманих знань. На допомогу студентам були розроблені методичні рекомендації, у яких були пояснені принципи складання питань і наведені конкретні приклади. Усі студенти, які виконали творче завдання, отримали грамоти, а переможці – дипломи та цінні подарунки. Кращі питання увійшли до курсів “Школа знавців (Старий Заповіт)” та “Школа знавців (Новий Заповіт)”.

“Школа знавців” на сьогодні складається з трьох курсів:

- “Основи православної культури” [http://www.zhu.edu.ua/mk_school/course/view.php?id=105];
- “Старий Заповіт” [http://www.zhu.edu.ua/mk_school/course/view.php?id=115];
- “Новий Заповіт” [http://www.zhu.edu.ua/mk_school/course/view.php?id=114].

Перший курс “Школи знавців” – “Основи православної культури” – почав роботу в лютому 2013 р. Він складається з чотирнадцяти завдань, кожне з яких включає три питання. Головним критерієм при складанні питання була його інформативність і захопливість. Так, у питанні про іконостас коротко описується його будова, дається схема іконостасу, а саме питання звучить так: “Де в іконостасі знаходиться храмова ікона?”. Отже, зміст питання полягає не в самій відповіді, а в тому, що учень повторює (чи знайомиться) з будовою всього іконостасу.

Ще одне питання звучить так: “Згідно з тижневим колом богослужінь, кожен день тижня присвячується якій-небудь священній події або святому. Так, понеділок присвячується ангелам; вівторок – пророкам на чолі з Іоанном Хрестителем; середа і п’ятниця – спогаду страждань Спасителя на Хресті (тому середа і п’ятниця – пісні дні); у четвер поминаються святі апостоли і їх послідовники – святителі, серед яких особливо шанується святий Миколай чудотворець; у суботу поминаються преподобні, мученики й усі святі. У суботу також поминаються і всі померлі. А якій події присвячено недільний день?” Відповідь на запитання очевидна, але головне – не дати відповідь на запитання, а повторити (або довідатися) суть тижневого кола богослужінь.

Питання з історії Церкви: “У давнину була практика зібрань єпископів усієї Церкви, на яких вирішувалися питання церковного віровчення і дисципліни. На перших і других таких зборах був складений Символ віри, яким ми користуємося до цього часу. А що обговорювалося на останньому такому зібранні, коли й де воно проходило?” Для відповіді на це запитання учню потрібно буде повторити історію всіх Всесвітніх Соборів.

Питання можуть містити факти з життя святих з пропозицією назвати його ім’я, причому це життє може мати вигляд вірша з пропозицією вставити пропущені слова; фрагменти подій з історії Церкви, Біблійної історії з пропозицією назвати відповідні імена. Частина питань стосується такого розділу богословських дисциплін, як літургика. Більшість питань супроводжується іконою канонічного письма.

Навчання проходить у системі Moodle. Реєструючись на сайті “Школа сучасних знань” [http://www.zhu.edu.ua/mk_school/], учень записується на курси, що його цікавлять, виконує завдання on-line або оформляє його у вигляді документа у програмі Microsoft Word і відсилає на перевірку викладачеві і, отримавши позитивну оцінку з коментарем, має можливість приступити до виконання наступного завдання.

У 2012/13 н. р. курс “Школа знавців (основи православної культури)” пройшли 28 учнів. Кожен з них отримав сертифікат, що підтверджує старанність його навчання.

У 2013/14 н. р. у “Школі знавців” з’явилися два нових курси: “Школа знавців (Старий Заповіт)” та “Школа знавців (Новий Заповіт)”. Принцип їх складання аналогічний описаному вище.

Курс “Школа знавців (Старий Заповіт)” містить 26 завдань по чотири питання кожне й охоплює собою події від створення світу до часу пришествя Ісуса Христа. Особливу увагу приділено ключовим моментам Біблійної історії. Практично в кожному питанні зазначені глава й вірші Святого Письма, в яких можна знайти відповідь. На допомогу учням пропонується програма “Цитата з Біблії”, яка дає змогу швидко знайти будь-який уривок зі Святого Письма, а також “Закон Божий” протоієрея Серафима Слободського.

Курс “Школа знавців (Новий Заповіт)” містить 24 завдання по два блоки. Перший блок містить п’ять питань. Чотири питання є питаннями зі Священної Біблійної історії Нового Заповіту. Після кожного з них у примітці вказується

глава й вірші Святого Письма, в яких можна знайти відповідь. Залучення дітей та юнацтва до читання Святого Письма – це ще одне із завдань Школи, адже “все Писання натхненне Богом, і корисне до навчання, до докору, для виправлення, для виховання в праведності” (2 Тим. 3:16). П’яте питання пропонує пояснити суть зазначеної притчі. Отже, розкриття перед учням моральної глибини Христових притч також є також одним із завдань Школи знавців.

Другий блок містить притчу, зазначену в п’ятому питанні першого блоку завдання, в текст якої необхідно вставити пропущені або запропоновані на вибір слова (тест).

На допомогу учням пропонується програма “Цитата з Біблії”, “Закон Божий” протоієрея Серафима Слободського і книга “Притчі Христові в перекладенні для дітей”.

Нетривалий досвід роботи “Школи знавців” дає змогу говорити про важливість і ефективності цієї діяльності, яка вже виходить за межі поставлених перед нею завдань. Серед очікуваних (а в деяких випадках уже здійснених) результатів проекту можна назвати:

- *для підготовки бакалаврів:*
 - закріплення й поглиблення знань з теологічних дисциплін, що отримали студенти у процесі навчання, при складанні питань для “Школи знавців”;
 - придбання практичної навички педагогічної роботи бакалаврів теології;
 - формування їх творчого підходу до педагогічної діяльності;
- *для учнівської молоді:*
 - надання освітніх послуг учням, які хочуть отримати додаткові богословські знання паралельно з традиційним навчанням у недільній і загальноосвітній школах;
 - створення умов для соціальної адаптації та реабілітації дітей з обмеженими можливостями та дітей, які перебувають на тривалому лікуванні;
- *у роботі з педагогами навчальних закладів різних типів:*
 - підвищення професійної компетентності вчителів духовно-моральних дисциплін з використанням сучасного електронного контенту в навчальному процесі.

Отриманий нами досвід роботи інноваційного проекту “Школа знавців” дає змогу стверджувати про необхідність подальшого розширення і поглиблення її діяльності, створення нових курсів і форм роботи із залученням інтелектуального потенціалу бакалаврів теології. Серед них можна назвати такі:

- створення груп у соціальних мережах. Прикладом такого досвіду може бути група “Знавці православної культури Запорізької єпархії” [<http://vk.com/club30778807>], яка існує вже два роки. На сторінці групи знавці розміщують власні питання для інших учасників групи, обмінюються матеріалом і думками про проведені заходи.
- проведення on-line тестів, вікторин, квестів та інших творчих інтернет-конкурсів;
- проведення групових Skype-зустрічей для ігор за типом “Що? Де? Коли?”.

Висновки. Отже, використання в позааудиторній роботі інтернет-технологій сприяє поліпшенню якості духовно-морального виховання та освіти бакалаврів теології, варіативності та індивідуалізації їх навчання.

Список використаної літератури

1. Школа сучасних знань. Регіональна програма допрофільної та профільної підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів на засадах інформаційно-комунікаційних технологій. – Запоріжжя, 2011.
2. Біблія. Новий Заповіт.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2014.

Борхович С. Педагогические формы внеаудиторной работы бакалавров теологии с использованием интернет-технологий

Осуществлены попытки преодолеть несостоятельность воспитательных практик в решении существующих проблем через обращение к отечественной православной традиции воспитания. Изложен опыт использования интернет-технологий в практической подготовке бакалавров теологии к профессиональной деятельности на кафедре богословия Классического частного университета (г. Запорожье).

Ключевые слова: *подготовка бакалавров теологии, православная традиция, интернет-технологии, творческий подход, теоретические знания, практика работы.*

Borkhovych S. Pedagogical forms of theology bachelors' out-of-school work with the use of the Internet technologies

The attempts to overcome the unfoundedness of educational practices in the decision of existing problems are put into effect in the pedagogical researches through the appeal to native orthodox traditions of upbringing. Theology bachelors can become guides of rather rich orthodox heritage for children. The aim of the article is to recount the experience of using the Internet technologies in the practical preparation of theology bachelors for their professional work at the department of theology of Classical private university (Zaporozhye).

Having understood that the modern period of the society development is characterized by the great influence of computer technologies the author decides to the search innovative forms of the educational process of theology bachelors' preparation.

One of such forms of out-of-school work is the project "School of connoisseurs". Its aim is to accustom children and youth to the deposit of orthodox culture. It represents teaching the use of the "Moodle" system. In order to create this intellectual product the theology bachelors got a creative task concerning working out questions with the use of knowledge, which had been received during the studying of profile disciplines.

The methodology of working out questions for teaching is described in this article. There is also some advice how to use other forms of work with the involvement of theology bachelors' intellectual potential.

Key words: *training of theology bachelors, orthodox tradition, the Internet technologies, creative approach, theoretical knowledge, work practice.*